

Bývalou cihelnu z 19. století objevili archeologové u Vysokého Mýta

10.9.2024 - | Archeologické centrum Olomouc

Pod vrstvami zeminy odkryli archeologové u Vysokého Mýta cihelnu, která kdysi zásobovala okolí stavebním materiálem. Cihelnu z 19. století, včetně tradiční žárové pece, odhalili archeologové z Archeologického centra Olomouc během záchranného výzkumu na trase budoucí dálnice D35.

Archeologové zkoumali plochu na západním okraji Vysokého Mýta směrem na Vraclav. Cihelna byla skrytá pod několika vrstvami zeminy, přičemž spodní vrstvu tvořily sutiny ukrývající pozůstatky staveb. „Areál cihelny měřil 320 metrů na délku a 120 metrů na šířku. Archeologové odkryli dvoukomorovou žárovou pec, úřední budovu, sušárnu cihel, stodolu a vodní nádrž,“ popisuje nález vedoucí archeologického výzkumu Arkadiuz Tajer.

Dvoukomorová žárová pec jako srdce cihelny

Srdcem cihelny byla dvoukomorová pec, která sloužila k periodickému vypalování cihel. Takové pece se stavěly v místech, kde nebyla stálá poptávka po stavebním materiálu. „Pec se skládala z cihlového jádra a kamenného obvodu. Uvnitř pece vybudovali topné kanály, kterými proudil horký vzduch, a lavice, kde se vypalovaly cihly. Zajímavostí je, že novější část pece měla základy rozšířené schůdkovitě, aby zajistila lepší stabilitu na měkkém jílovém podloží,“ vysvětluje Arkadiuz Tajer. Dvě

komory pece umožňovaly efektivnější využití tepla a střídání provozu mezi komorami. Přesto měly tyto pece nevýhody – cihly ve spodní části byly často přepálené, zatímco ty nahoře zůstávaly nedostatečně vypálené.

Další objevy v areálu cihelny

Kromě pece archeologové odhalili vodní nádrž na dešťovou vodu, kterou dělníci postavili z lomového kamene. Nádrž sloužila jako zdroj vody pro výrobu cihel a byla zasypána cihlářským odpadem poté, co cihelna přestala fungovat.

Posledním z objevených objektů byly základy větší budovy, která pravděpodobně sloužila jako stodola nebo sklad. V pozdějších letech nechal druhý majitel cihelny postavit místnost, která sloužila jako ubytovna pro námezdní dělníky. Z historických pramenů víme, že cihelna nesloužila jen k výrobě stavebního materiálu, ale také byla místem, kde se mladí muži učili řemeslu.

Historie a kolkování cihel

Na nalezišti odborníci našli cihlářské výrobky, například cihly s iniciálami „E. M.“, které podle odborníků patří Engelbertu Melišovi, druhému majiteli cihelny. *„Kolkování mohlo sloužit jako identifikace výrobků nebo jako jistá forma označení kvality,”* vysvětluje Tajer. První zmínka o cihelně pochází z roku 1839, kdy ji podle historických pramenů vlastnil Matěj Dvořák, mistr zednický a stavitelský. Ten cihelnu řídil do roku 1850, kdy ji přepsal na svého zetě Engelberta Melíše, který po pěti letech cihelnu prodal Janu Husarovi. Podnik fungoval pravděpodobně 26 let, po roce 1855 se provoz v cihelně postupně zastavil, konkrétní důvod odborníci nezjistili.

Od poloviny 19. století začaly periodické pece postupně nahrazovat „moderní typy“ pecí, jako jsou například kruhové Hoffmannovy pece, které umožňovaly nepřetržitý výpal po desítky let. V roce 1897 začala ve Vysokém Mýtě výroba cihel v nové Cihelně na Krétě, která byla vybavená moderní kruhovou pecí.

Záchranný archeologický výzkum probíhal v rámci výstavby dálnice D35, konkrétně v úseku Vysoké Mýto–Džbánov, ve spolupráci s Ředitelstvím silnic a dálnic České republiky. Záchranné archeologické práce probíhaly v březnu 2023. Nyní se odborníci věnují analýzám a zpracování nálezů, které může trvat i několik let. Tento objev má význam nejen pro regionální novověkou historii, ale také pro lepší pochopení tradičních cihlářských technologií, které ustoupily „modernějším“ technologiím ve výrobě.